

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Рябоштан Л.Г.

здобувач,

Науковий керівник: Бойко В.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Національний транспортний університет*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КОНТРОЛІНГУ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В динамічних умовах зовнішнього середовища управлінські рішення в сфері інвестицій на автотранспортних підприємствах приймаються недостатньо оперативно, ґрунтуючись, як правило, на інтуїції та професійному досвіді керівників. Це знижує економічний ефект інвестицій в сферу автотранспортних перевезень. Зростання інвестиційної активності підприємств потребує формування координуючої системи забезпечення прийняття управлінських рішень, спрямованих на розробку та реалізацію інвестиційної стратегії, яка дозволяє адаптувати інвестиційну діяльність підприємства до змінення можливостей його економічного розвитку.

Розроблена інвестиційна стратегія підприємства адаптує інвестиційну діяльність до змінення можливостей його економічного розвитку і визначає межі його інвестиційної активності. Забезпечення ефективності інвестиційного менеджменту потребує створення системи інвестиційного контролінгу, яка в той же час є складовою системи стратегічного контролінгу підприємства [4].

Інвестиційний контролінг є координуючою системою забезпечення взаємозв'язку між інвестиційним плануванням, аналізом і контролем, яка створює інформаційну базу для обґрунтування управлінських рішень в сфері інвестиційної діяльності підприємства, забезпечуючи ефективне функціонування суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі. Головною метою інвестиційного контролінгу є забезпечення успішної реалізації інвестиційної стратегії підприємства. Основне завдання інвестиційного контролінгу полягає в забезпеченні керівників, менеджерів, власників підприємства аналітичними даними для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на досягнення мети інвестиційної стратегії підприємства. Така система дозволяє відслідковувати, координувати та оптимізувати процеси прийняття управлінських рішень, які пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства.

До основних елементів системи інвестиційного контролінгу належать: об'єкти (управлінські рішення в сфері інвестиційної діяльності), предмети (індикатори, які характеризують стан інвестиційної діяльності), суб'єкти (служби контролінгу чи окремі працівники, які є відповідальним за виконання

завдань контролінгу), інструменти (методи і процедури, які використовуються в процесі інвестиційного контролінгу), функції та завдання контролінгу.

Функціями інвестиційного контролінгу на підприємстві є:

- формування, спостереження і координація системи інвестиційного планування, системи інвестиційного контролю; системи інвестиційного аналізу;

- формування системи моніторингу інвестиційної діяльності; оцінка моделей прийняття управлінських рішень в інвестиційній діяльності; розробка рекомендацій щодо нормалізації інвестиційної діяльності підприємства; координація організаційної структури і управління персоналом; консультування керівництва підприємства.

Успішна реалізація зазначених функцій забезпечується вирішенням наступних завдань [1; 2; 3]:

- координація стратегічних, поточних та оперативних цілей і завдань інвестиційної діяльності;

- координація в межах інвестиційного планування;

- спостереження за показниками інвестиційної діяльності, визначення та аналіз розмірів відхилень фактичних значень показників від запланованих і причин цих відхилень;

- координація в межах здійснення процесу інвестування;

- координація інформаційного забезпечення планування та контролю інвестиційної діяльності;

- узгодження інвестиційного планування та контролю зі схожими процесами в інших сферах діяльності підприємства;

- забезпечення постійного аналізу інвестиційних ризиків та можливостей;

- інтеграція обробки інформації в інвестиційній сфері в інформаційну систему всього підприємства;

- рапортування та надання рекомендацій за результатами контролінгу керівництву підприємства, його структурних підрозділів.

Впровадження системи інвестиційного контролінгу передбачає таку організацію діяльності щодо надання незалежних і об'єктивних оцінок ефективності інвестиційного планування і контролю, аналізу і обліку, процесу прийняття управлінських рішень, які вже використовуються на підприємстві, яка повинна сприяти отриманню вищим керівництвом обґрунтованої впевненості в досягненні стратегічних завдань розвитку підприємства.

Ефективність системи інвестиційного контролінгу залежить від організації контролінгу на всіх рівнях управління на підприємстві. Тому здійснення контролінгу інвестиційної діяльності підприємства передбачає одночасну дію комплексу контролінгових систем, які базуються на результатах фінансового, технічного та інших видів контролінгу.

Треба відзначити, що об'єктивно існують обмеження для створення системи інвестиційного контролінгу, а саме: вартість системи, стадія економічного розвитку та розмір підприємства, кваліфікація персоналу. Крім того, система контролінгу інвестицій повинна бути адаптована до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища, реагуючи на його зміни.

Проведене дослідження вітчизняних літературних джерел та практики функціонування окремих українських автотранспортних підприємств дозволило встановити, що на підприємствах відсутня комплексна система інвестиційного контролінгу, а його окремі завдання і функції виконуються, як правило, фахівцями планово-економічних підрозділів. Впровадження на вітчизняних підприємствах системи контролінгу взагалі та інвестиційного контролінгу зокрема потребує переосмислення традиційних структур управління, їх змінення. Створення системи інвестиційного контролінгу на підприємстві доцільно в межах концепції управління окремими аспектами господарської діяльності підприємства на основі «центрів відповідальності». Це передбачає формування на підприємстві для управління інвестиційною діяльністю структурного підрозділу, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку на інвестований капітал.

Отже, в такому разі функції інвестиційного контролінгу повинен виконувати менеджер (контролер, інспектор), який призначається керівником підприємства і повинен бути незалежними від діяльності, яку він перевіряє. Таким чином, контролер з інвестиційних питань є радником та інформаційним партнером керівників підприємства. У процесі виконання цієї функції служби контролінгу здійснюють консультивання менеджменту та керівників підприємства з питань оптимізації поставлених цілей та вирішення поточних проблем.

Найважливішим цільовим орієнтиром стратегічного інвестиційного контролінгу є забезпечення ефективності діяльності підприємства в довгостроковому періоді (три і більше років) на основі управління інвестиційним потенціалом. Основою для стратегічного інвестиційного контролінгу є система стратегічного планування. Необхідною передумовою успішного стратегічного інвестиційного контролінгу є належний облік (фінансовий, управлінський, статистичний) і стратегічний контроль. До основних об'єктів контролю та аналізу відхилень у контексті стратегічного інвестиційного контролінгу належать: стратегічні цілі, які відображаються у фінансових і якісних показниках та характеристиках; зовнішні чинники, що покладені в основу довгострокового планування.

Поточний інвестиційний контролінг ґрунтується на цільових показниках, які визначені в межах стратегічного інвестиційного контролінгу.

Оперативний інвестиційний контролінг базується на розроблених короткострокових (на декаду, місяць) планових завдань щодо інвестиційного забезпечення основних напрямків розвитку підприємства. Головною формою такого планового інвестиційного завдання є бюджет.

Основний зміст поточного та оперативного інвестиційного контролінгу полягає в систематичному порівнянні фактичних показників інвестиційної діяльності підприємства із запланованими та в аналізі відхилень. Ідентифікація фактичних показників і визначення їх відхилень від планових здійснюється на основі даних управлінського обліку. Важливим при цьому є облік доходів та витрат, грошових потоків у розрізі окремих видів інвестицій, окремих проектів

Враховуючи особливості інвестиційної діяльності вітчизняних автотранспортних підприємств, на нашу думку, для підприємств виправданою є система інвестиційного контролінгу, яка спрямована на координацію системи планів, синхронізації різних видів обліку, аналізу відхилень фактичних показників від планових і контролю за виконанням рішень.

Система інвестиційного контролінгу може вважатися ефективною, якщо вона своєчасно виявляє недоліки на кожному етапі інвестиційного процесу, попереджає виникнення недостовірної інформації, а також виявляє недостовірну інформацію, яка викривлює уявлення про реальний стан справ.

Список використаних джерел:

1. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджменту // Київ, 2001. – 536 с.
2. Кузнецов Б.Т. Фінансовий менеджмент // Москва, 2005. – 415 с.
3. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві // Київ, 2004. – 268 с.
4. Чеснакова Л.С., Софійчук К.К. Концептуальна модель стратегічного контролінгу // Харків, 2014. – Вип. 23. – С. 59-66.